

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU OLAN BABALARIN ÖZGÜVEN ve YAŞAM DOYUMLARININ ÇOCUKLARI İLE İLİŞKİLERİNE YANSIMALARI¹

REFLECTIONS OF DADS' CONFIDENCE AND LIFE SATISFACTION TO THEIR RELATIONSHIP WITH THEIR CHILDREN IN PRE-SCHOOL PERIOD

Gökçe ÇARDAK ÜNÜVAR² Perihan ÜNÜVAR³

Başvuru Tarihi: 24.02.2022 Yayına Kabul Tarihi: 26.04.2022 DOI: 10.21764/maeuefd.1078394

(Araştırma Makalesi)

Özet: Çocuk gelişiminde en önemli kişilerden biri olmasına karşın uzun yıllar boyunca babanın çocuk gelişimindeki rolü ve baba çocuk ilişkisi göz ardı edilmiştir. Bu çalışmada babaların çocuklarıyla ilişkileri çeşitli değişkenler bakımından incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 3-6 yaşları arasında çocuğu olan 235 baba oluşturmaktadır. Yaşam doyumu, öz güven ve baba-çocuk ilişki ölçeklerinin veri toplama aracı olarak kullanıldığı bu çalışmada İlişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, babaların çocuklarıyla ilişkilerinin, özgüvenleri ve yaşam doyumları ile kestirilmesinin anlamlı olduğunu göstermiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre genç olan babalar okul öncesi dönemdeki çocukları ile ilişkilerinde daha fazla çatışma yaşamaktadırlar

Anahtar Sözcükler: *Okul Öncesi Dönem, Öz-Güven, Babalar,*

Abstract: Despite being one of the most important people in child development, the role of the father in child development and the father-child relationship have been ignored for many years. In this study, the relationships of fathers with their children were examined in terms of various variables. The study group of the research consisted of 235 fathers with children between the ages of 3-6. Relational screening model was used in this study, in which life satisfaction, self-confidence and father-child relationship scales were used as data collection tools. The findings of the study showed that it is significant to predict fathers' relationships with their children by their self-confidence and life satisfaction. According to the findings of this study, young fathers experience more conflict in their relationships with their preschool children.

Keywords: *Preschool Period, Self-Confidence, Fathers*

Giriş

Doğum sonrası dönemle birlikte çocuklar, içerisinde yer aldıkları ortama uyum sağlamaya ve yaşama hazırlanmaya başlarlar. Bu uyum sürecinden itibaren sağlıklı aile ilişkileri içerisinde

¹ Birinci yazarın Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitim Tezli Yüksek Lisans programı için ikinci yazarın danışmanlığında hazırladığı Seminer çalışmasından üretilmiştir.

² Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitim Tezli Yüksek Lisans Programı, E-Posta: gokce@cardak.com.tr ORCID:0000-0003-3431-4940

³ Prof.Dr. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitim Anabiiim Dalı, E-Posta: perihanunuvar@mehmetakif.edu.tr ORCID:0000-0002-6285-5181

büyümleri, sağlıklı ebeveyn çocuk ilişkisi kurulması ile gerçekleşir. Bebeklik döneminden itibaren ebeveynlerin çocuğa sevgi ve şefkatle yaklaşması, ihtiyaçlarının zamanında, gereği gibi ve sevgi ile karşılanması çocuk ile ebeveyni arasındaki sağlıklı ilişkilerin ve güvenli bağlanmanın temellerini atar. “Ebeveynlere ve kardeşlere bağlılık, genellikle hayat boyu sürer ve genişleyen dünyadaki diğer ilişkiler için model oluşturur” (Berk, 2013:69).

İyi ebeveyn olmak zaman ve çaba gerektirir. Çocukların gelişiminde önemli bir faktör olan ebeveynlerin çocukla geçirdikleri zamanın miktarından çok kalitesinin önemli (Santrock, 2011) olduğu unutulmamalıdır. Araştırmalar, aile içerisinde yaşanan destekleyici ebeveyn çocuk ilişkilerinin pek çok yararı olduğuna değinmektedir. Bunlar; çocuklarda aileye aidiyet duygusunun gelişimi, kendine güven, duygusal gelişim, sosyal ve akademik başarı ve iletişim becerilerinin gelişimi gibi özelliklerdir (Connel ve Prinz :2002).

Aile kurumu her şeyden önce bireylerin toplumsal ve sosyal bir varlık olarak kabulünü kolaylaştırmakta ve evli çiftlerin sosyal statülerini yükseltmektedir (Çalışandemir, 2020: 211) Sosyal kabulü ve statüsü yükselen ebeveynlerin daha mutlu olacakları ve çocukları için daha uygun eğitim ve yetiştirme koşulları sağlayabilecekleri muhtemeldir. Anne-baba ve çocuklar arasındaki iletişim ne kadar güçlü ve sağlıklı olursa çocuğun gelişimi de o ölçüde olumlu etkilenecektir (Üstün 2010).

Okul öncesi dönemde çocukların gelişimi için çevresel destek sağlamada en önemli unsurların anne ve babalar olduğu (Clerkin, Marks, Policaro ve Halperin;2007) düşünüldüğünde çocuklar ile nitelikli zaman geçirmenin ne denli önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına gereken desteği verebilmeleri için belli yeterliklere sahip olmaları ve hangi alanlarda destekleme yapacaklarını bilmeleri önemlidir. Erken çocukluk döneminde çocukların ebeveynleri ile kurdukları ilişkiler onların hem ebeveynlik şemalarını oluşturmaya hem de ebeveynlerinin öz-yeterlik algılarının oluşmasına zemin hazırlar (Aksoy ve Kılıç, 2009)

Ebeveynlerin kendilerine güvenleri ve kendilerini yeterli algılayışları çeşitli durumlardan etkilenmektedir. Özellikle kendi çocuklukları döneminde ebeveynleri ile kurdukları ilişkinin niteliği, çevrelerinden algıladıkları sosyal destek ve sahip oldukları eğitim düzeyi öz yeterlik algılarını etkileyen önemli unsurlar olarak belirtilmektedir (Holloway, Suzuki,Yamomoto ve Behrens, 2005). Anne babaların yaşadıkları hayal kırıklığı ve hayal kırıklığının yol açtığı

yetersizlik, değersizlik depresyon gibi yaşam doyumlarının olumsuz etkileyen duyguların altında ebeveynliğe ilişkin hatalı değerlendirme ölçütlerinin yer aldığı söylenebilir. Çocuklarının gelişim görevlerini (yürüme, konuşma, beslenme gibi) gerçekleştirmeleri için zamanından önce beklentiye giren ebeveynler çocukları bu beklentiye karşılayamadığında kendilerini suçlayabilmekte ve ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişki problemlili hale gelebilmektedir (Hortaçsu, 2012).

Okul öncesi dönemdeki çocukların evde bakım ve eğitiminden her ne kadar öncelikle ebeveynlerden biri olan anne sorumlu görünüyorsa da babaların aile içindeki ve çocukların gelişimindeki rolü de en az anne kadar önemlidir. Günümüzde geleneksel aile yapısı yerini modern çekirdek aileye bırakmaktadır. Aile içerisindeki iş bölümünün de geleneksellikten uzaklaşarak yerini daha eşitlikçi bir paylaşımına bıraktığı görülmektedir (Aktürk, 2015; Bayer, 2013; Chin, Hall ve Daiches, 2011; Crespi ve Ruspini, 2015; Czymoniewicz-Klippel, 2019; Dempsey ve Hewitt, 2012; Dick, 2011; Eggebeen ve Knoester, 2001; Güzel, Tüfekçi, 2021; Johansson, 2011; Lamb, 2000; Zeybekoğlu, 2013).

Uzun yıllar boyunca babanın aile içindeki ve çocuk gelişimindeki rolü ve baba çocuk ilişkisine yönelik araştırmalara çok az yer verilmiş, babaların çocuğun yaşamındaki etkisi göz ardı edilmiştir (Şahin ve Demiriz, 2014). Babaların çocuklarıyla etkileşimleri, çocuk yetiştirme tutumları, sahip oldukları yeterlikler, özgüvenleri ve kendilerini genel olarak mutlu algılayıp algılamamaları, çocukları ile olan ilişkilerini etkileyebilir. Eggebeen ve Knoester (2001) tarafından yapılan çalışmada, babaların çocuklarını bakımına katılımları arttıkça, genel iyi oluşları ve yaşam doyumlarının da arttığı bulgusu elde edilmiştir.

Kişinin kendi değeri hakkındaki sübjektif değerlendirmesi, becerilerini ne derece olumlu ya da olumsuz olduğu hakkındaki yorumu (Kasatura, 2000) olarak tanımlanan özgüven, baba çocuk ilişkilerinde önemli bir unsurdur. Doğumu takip eden dönemden itibaren babaların yaşamlarında gerçekleşen değişimler ve bebek bakımına ilişkin bilgi eksiklikleri onlarda öz-güven eksikliğine neden olabilmektedir. Babaların genel mutluluk durumları, çocuğuna bakım ve eğitim verebilme konusunda yeterlik duygusuna sahip olmaları onların babalık niteliğine ilişkin özgüvenlerini artırmaktadır. Öte yandan başarısızlık, hayal kırıklıkları, kendini yetersiz algılama gibi durumlar ise öz güvenlerini düşürmektedir. Öz güveni azalan babalar sorumluluklarını yerine getirmede ve mutlu bir yaşam sürmede zorlanmaktadırlar (Kara, Uçan ve Güzel; 2017)

Çocuklar doğdukları andan itibaren çevrelerine uyum sağlamaya başlarlar. Sağlıklı bir ebeveyn çocuk ilişkisinin kurulması bu uyum sağlama sürecinde gerçekleşen aile ilişkilerine bağlıdır. Çocukların ebeveynleriyle ve diğer aile bireyleriyle birlikte kurdukları bağ, gelecek zamanda kuracakları birçok ilişkiye zemin hazırlamaktadır. Ebeveyn-çocuk ilişkisi çocuğun gelişimini de doğrudan etkilemektedir. Çocuğunun sağlıklı bir gelişim göstermesini isteyen ebeveynler, çocuklarıyla olan ilişkisinin sağlıklı olmasına da dikkat etmelidirler. Ebeveynlerin çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurmalarında özgüvenli olmaları oldukça etkilidir. Ebeveynlerin özgüvenlerini etkileyen birçok etmen bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; kendi çocukluk dönemlerinde anne ve babalarıyla kurdukları ilişkiler, eğitim düzeyleri ve dahil oldukları sosyal çevrenin onlara yönelik tutumlarıdır.

Okul öncesi dönemde çocukların gelişiminde annelerin çocukları ile olan ilişkileri önemli bir yere sahip olsa da babaların çocuklarıyla olan ilişkileri de en az annelerin çocuklarıyla olan ilişkileri kadar önemlidir. Bu zamana kadar yapılan araştırmalarda baba-çocuk ilişkisine çok az yer verilmiştir. Baba çocuk ilişkilerinde özgüven önemli bir rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalara göre özgüveni yüksek babalar çocuklarıyla daha sağlıklı bir ilişki kurmaktadır. Öte yandan ebeveynlerin erken dönemde (okul öncesi yıllarda) çocuğunun yaşamına etkili bir şekilde katılmış olmaları çocukların yirmili yaşlardaki eğitimsel başarılarında etkili bulunmuştur. Yani erken yaşlarda gerçekleşecek olan nitelikli baba katılımının çocukların akademik yaşamlarında oluşabilecek başarısızlıklar ve risk koşullarını önlemede koruyucu nitelikte olabileceği anlaşılmaktadır (Flouri ve Buchanan, 2004)

Çocukluk döneminde kendi ebeveynleri ile sıcak ve güven veren etkileşimler geçiren ebeveynlerin yetişkinlik dönemine geldiğinde kendilerine güvenen ve kendi çocukları ile de sıcak ve güven verici ilişkiler kurabilen ebeveynler oldukları görülmüştür (Holloway, Suzuki, Yamamoto ve Behrens, 2005). Çocukluk döneminde, ebeveyn çocuk etkileşimlerinin ebeveyn özgüvenlerini, ebeveyn özgüvenlerinin de çocuklarla ilişkileri etkilediğine ilişkin makalenin önceki kısımlarında sözü edilen araştırma bulguları ve kuramsal bilgilerin varlığı bu araştırmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Bu çalışmada okul öncesi dönemde (3-6 yaş) çocuğu bulunan babaların çocukları ile ilişkileri ve özgüvenleri ile yaşam doyumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1-Babaların özgüvenleri, yaşam doyumları çocukları ile ilişkilerinin yordayıcısı mıdır?

2-Babaların çocukları ile ilişkileri: yaşlarına, eğitim düzeylerine, doğup büyüdüğü bölgeye, eşinin çalışıp çalışmamasına ve çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, genel tarama modellerinden betimsel ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ve halen var olan durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırma konusu kapsamına giren birey, ya da nesnelere kendi koşulları içerisinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Araştırmacı bu birey ya da olguları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası göstermez. Bilinmek istenen şeyin uygun şekilde belirlenmesi önemlidir (Karasar, 2016)

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi dönemde çocuğu olan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 235 baba oluşturmuştur. Çalışma grubunda yer alan babaların 2'si 20-24; 12'si 25-29; 70'i 30-34; 78'i 35-39 ; 52'si 40-44 ve 21'i 45-49 yaşları arasındadır. Çalışma grubunda yer alan babaların yarısından fazlası (%52,3) 25-29 yaşları arasında evlenmiştir. 35 yaşından sonra evlenen babaların sayısı 13'tür. Çalışma grubunda yer alan babaların yaklaşık %75'i 25 yaşları ile 34 yaşları arasında baba olmuşlardır. Babaların yarısından fazlası üniversite mezunu, iki çocuklu ve şehir merkezinde yaşayan ve eşi çalışan babalardır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırma sürecinde geliştirilmiş olan bu formda, veri toplanan bireylerin yaş, eğitim durumu, çocuk sayısı gibi demografik bilgilerini yoklayan sorular yer almıştır.

Öz-Güven Ölçeği: Akın (2007) tarafından geliştirilmiş olan ölçek 33 maddeden oluşan 5 li likert tipi bir ölçektir. Ölçekte iç özgüven 17, dış özgüven 16 madde maddeden oluşmak üzere iki alt boyut bulunmaktadır. Ölçekte tersine puanlanan madde bulunmayıp alınacak yüksek puan yüksek özgüven olarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayıları ölçeğin bütünü için .83, alt boyutlardan iç özgüven için .83 ve dış özgüven için de .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar

test güvenilirlikleri ölçeğin bütünü için .94, iç özgüven için 97 ve dış özgüven için de .87 olarak bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği: Dağlı ve Baysal (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek 5 maddelik tek boyutlu bir ölçektir. Beşli likert tipi derecelendirilmiş olan ölçekte olumsuz madde bulunmayıp ölçekten yüksek puan alınması yüksek yaşam doyumuna karşılık gelmektedir.

Ebeveyn-Çocuk İlişki Ölçeği (Baba Formu): Uzun ve Baran (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek; Çatışma alt boyutu 14 madde, Bağlanma alt boyutu 6 madde ve Olumlu İlişki alt boyutu 10 madde olmak üzere toplam 30 maddeden ve üç boyuttan oluşmuştur. Ölçek 5'li Likert tipi bir ölçek olup (1) Kesinlikle uygun değil, (5) Kesinlikle çok uygun arasında yanıtlanmaktadır. Ölçekte olumlu ve olumsuz ifadeler vardır ve olumsuz ifadeler tersine çevrilerek puanlanmaktadır. Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .71, 1.faktörün (Olumlu İlişkiler) güvenilirlik katsayısı .76, 2. faktörün (Uyumsuzluk) güvenilirlik katsayısı .61, 3. faktörün (Çatışma) güvenilirlik katsayısı ise .62 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri elektronik ortamda toplanmıştır. Toplanan veriler öncelikle bilgisayara aktarılmış ve veri setinin özellikleri ve araştırma sorularına göre analiz edilmiştir. Varsayımların sağlanması durumunda parametric istatistikler uygulanmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre farkların araştırılmasında ikili karşılaştırmalar için t Testi, çoklu karşılaştırmalarda ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Ebeveyn çocuk ilişkisinin yordayıcılarının incelenmesinde ise Regresyon Analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen puanların betimleyici istatistikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Babaların Özgüven Algıları, Yaşam Doyumları ve Çocukları ile İlişkilerinin Betimleyici İstatistikleri

(N=568) Ölçek	Min.	Max	Ort	ss	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Yaşam doyumu	5,00	25,00	15,64	4,34	-,301	,035
Özgüven Toplam	74	165	132,11	17,22	-,630	,982
İç Özgüven	38,00	85,00	68,49	8,88	-,537	,451
Dış özgüven	32,00	80,00	63,63	9,22	-,744	1,111
Baba-Çocuk İlişkileri	29,00	80,00	53,02	9,08	,240	,298
Olumlu ilişkiler	10,00	33,00	20,75	3,52	,287	1,073
Uyumsuzluk	9,00	32,00	18,91	4,15	,256	,011
Çatışma	6,00	30,00	13,38	4,28	,731	,923

Babaların yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları toplam puanların 5 ile 25 arasında değiştiği ortalamasının 15,64 olduğu ve standart sapmasının da 4,34 olduğu Tablo 1’de görülmektedir. Babaların toplam özgüven puanları 74 ile 165 arasında değişmektedir. Özgüven puanlarının ortalaması 132,11 dir. Baba Çocuk İlişki puanlarına ait toplamların 29 ile 80 arasında değiştiği, ortalamasının 53 olduğu görülmüştür. Ölçek toplam puanlarının ve alt boyut puanlarının basıklık ve çarpıklık değerlerine bakıldığında değerlerin 0,011 ile 1,073 arasında değiştiği dağılımların normal kabul edilecek sınırlarda olduğu da Tablo 1’de görülmektedir.

Bulgular ve Yorum

Babaların yaşam doyumları ve özgüvenlerinin çocukları ile ilişkilerini yordamasına ilişkin bulgular: Babaların çocukları ile ilişkilerindeki değişimin, yaşam doyumları ve özgüvenlerindeki değişimle açıklanıp açıklanamayacağını belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Modelden elde edilen değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Babaların Yaşam Doyumları ve Özgüvenlerinin Çocukları ile İlişkilerini Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Std. Hata	β	t	p	Korelasyonlar	
						İkili r	Kısmi r
Sabit	70,966	4,442		15,975	,000		
Yaşam Doyumu	-,278	,144	-,133	-1,935	,054	-,211	-,126
Öz-güven	-,103	,036	-,195	-2,835	,005	-,248	-,183
F=9,624	p=0,00		R2=0,077	Durbin- Watson=2,016			
Bağımlı Değişken: Baba Çocuk İlişkileri							

Kurulan regresyon modelinin 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu (F=9,624; p=0,00) Tablo 3’te görülmektedir. Babaların çocukları ile olan ilişkilerini, yaşam doyumları ve özgüvenleri ile

açıklamak istatistiksel olarak mümkün görünmektedir. Regresyon analizi öncesinde verilerin regresyon analizine uygunluğu, bağımsız değişkenler arasında oto korelasyonun olup olmadığı incelenmiştir. Oto korelasyon için incelenen Durbin-Watson değerinin 2,016 olduğu Tablo 3’te görülmektedir. Durbin-Watson değerlerinin 1,5 ile 2,5 arasında olması çoklu bağıntı olmadığını göstermektedir (Albayrak vd. 2005:267). Çoklu bağıntı olmadığının bir diğer göstergesi VIF değerleridir. Bu değerlerin 10 dan küçük olması çoklu bağıntı olmadığı şeklinde yorumlanabilir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko; 171). Bu modelde bulunan en yüksek VIF değerinin 1,090 olduğu ve bu değer 10 dan küçük olduğu görülmüştür. Babaların yaşam doyumları ve öz güvenleri çocukları ile ilişkilerindeki değişkenliğin yaklaşık %8 ini açıklamaktadır. Bağımsız değişkenlerden yaşam doyumunun modele anlamlı bir katkısının olmadığı Tablo 2’de yer almaktadır. Kurulan regresyon modelinde, bağımsız değişkenlerden yaşam doyumunu değişkeninin baba çocuk ilişkilerinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir ($\beta = -.133$; $p > 0,05$). Modeldeki bağımsız değişkenlerden “Özgüven” değişkeninin modele anlamlı bir katkı sağladığı ($\beta = -.195$; $p < 0,05$) görülmüştür. Değişkenler arası korelasyonlar incelendiğinde bağımsız değişkenlerden “özgüven” değişkeni ile bağımlı değişken olan “baba-çocuk ilişkileri” değişkeninin yaklaşık -0,25 düzeyinde ilişkili olduğu görülmüştür. Beta değerine bakıldığında da - 0,195 olduğu görülmektedir. Beta değerinin negatif olması, yüksek özgüveni olan babaların çocukları ile ilişkilerinin düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Babaların çocukları ile ilişkilerinin yaşlarına göre incelenmesine yönelik bulgular: Babaların yaşlarına göre çocukları ile ilişkilerine ait analiz sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Babaların Çocukları İle Olan İlişkilerinin Yaşlarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

		KT	df	KO	F	P	Anlamlı Fark	η^2
Toplam ilişki	Gr.A.	806,026	5	161,205	1,999	,080		
	Gr İ	18467,821	229	80,646				
	T	19273,847	234					
<i>Olumlu ilişkiler</i>	Gr.A.	111,762	5	22,352	1,840	,106		
	Gr İ	2782,425	229	12,150				
	T	2894,187	234					
<i>Uyumsuzluk</i>	Gr.A.	163,993	5	32,799	1,938	,089		
	Gr İ	3875,555	229	16,924				
	T	4039,549	234					
<i>Çatışma</i>	Gr.A.	246,231	5	49,246	2,791	,018	2-3	0,06
	Gr İ	4041,063	229	17,647			2-4	
	T	4287,294	234					

Babaların çocukları ile olan ilişkilerinin toplam puanlarda yaşlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($F=1,999$ ve $P=,080$; $P>0,05$) Tablo 3'te görülmektedir. Ebeveyn çocuk ilişkileri alt boyutlarından “Olumlu İlişkiler” alt boyutunda ($F=1,840$ ve $P=,106$; $P>0,05$) ve “Uyumsuzluk” alt boyutunda ($F=1,938$ ve $P=,089$; $P>0,05$) da babaların yaşlarına göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. “Çatışma” alt boyutunda babaların yaşlarına göre anlamlı bir farklılaşma olduğu ($F=2,791$ ve $P=,018$; $P<0,05$), bu farklılaşmanın 25-29 yaş grubunda olan babalar ile 35-39 yaş grubunda olan babalar arasında 25-29 yaş grubunda olan babalar lehine, 25-29 yaş grubunda olan babalar ile 40-44 yaş grubunda olan babalar arasında da 25-29 yaş grubunda olan babalar lehine olduğu Tablo 3'te görülmektedir. Bu anlamlı farklılığın etki değerine bakıldığında ($\eta^2=0,06$) orta düzeyde etkiye karşılık geldiği görülmektedir. Eta kare değerleri için kesim noktaları 0.01- düşük; 0.06 orta ve 0,14 geniş etki olarak tanımlanmaktadır (Cohen;1998 Akt: Kilmen 2020). Daha genç olan babalar okul öncesi dönemdeki çocukları ile ilişkilerinde daha fazla çatışma yaşamaktadırlar.

Babaların çocukları ile ilişkilerinin öğrenim düzeylerine göre incelenmesine yönelik bulgular

Babaların öğrenim düzeyine göre yapılan analiz sonuçları Tablo 4 te verilmiştir.

Tablo 4 Babaların Çocukları İle Olan İlişkilerinin Öğrenim Düzeylerine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler ve boyutlar		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Toplam ilişki	Gruplar arası	296,780	3	98,927	1,204	,309
	Grup içi	18977,066	231	82,152		
	Toplam	19273,847	234			
• Olumlu ilişkiler	Gruplar arası	45,629	3	15,210	1,233	,298
	Grup içi	2848,558	231	12,331		
	Toplam	2894,187	234			
• Uyumsuzluk	Gruplar arası	24,854	3	8,285	,477	,699
	Grup içi	4014,695	231	17,380		
	Toplam	4039,549	234			
• Çatışma	Gruplar arası	54,181	3	18,060	,986	,400
	Grup içi	4233,113	231	18,325		
	Toplam	4287,294	234			

Babaların çocukları ile olan ilişkilerinin toplam puanlarda öğrenim düzeylerine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($F=1,204$ ve $P=,309$; $P>0,05$) Tablo 4'te görülmektedir. Ebeveyn çocuk ilişkileri alt boyutlarından “Olumlu İlişkiler” alt boyutunda ($F=1,233$ ve $p=,298$; $p>0,05$), “Uyumsuzluk” alt boyutunda ($F=,477$ ve $p=,699$; $p>0,05$) ve “Çatışma alt boyutunda ($F=,986$ ve

$p=,400$; $p>0,05$) da babaların öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Babaların çocukları ile ilişkilerinin çocuklarının sayısına göre incelenmesine yönelik bulgular: Babaların çocukları ile ilişkilerinin çocuk sayısına göre analiz sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Babaların Çocukları İle Olan İlişkilerinin Çocuk Sayılarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Toplam ilişki	Gruplar arası	351,542	3	117,181	1,431	,235
	Grup içi	18922,305	231	81,915		
	Toplam	19273,847	234			
Olumlu ilişkiler	Gruplar arası	69,028	3	23,009	1,881	,133
	Grup içi	2825,160	231	12,230		
	Toplam	2894,187	234			
Uyumsuzluk	Gruplar arası	24,277	3	8,092	,466	,707
	Grup içi	4015,272	231	17,382		
	Toplam	4039,549	234			
Çatışma	Gruplar arası	107,129	3	35,710	1,973	,119
	Grup içi	4180,165	231	18,096		
	Toplam	4287,294	234			

Babaların çocukları ile olan ilişkilerinin toplam puanlarda sahip oldukları çocuk sayılarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($F=1,431$ ve $p=,235$; $p>0,05$) Tablo 5’te görülmektedir. Ebeveyn çocuk ilişkileri alt boyutlarından “Olumlu İlişkiler” alt boyutunda ($F=1,881$ ve $p=,133$; $p>0,05$), “Uyumsuzluk” alt boyutunda ($F=,466$ ve $P=,707$; $p>0,05$) ve “Çatışma alt boyutunda ($F=1,973$ ve $p=,119$; $p>0,05$) da babaların sahip oldukları çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Babaların çocukları ile ilişkilerinin eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre incelenmesine yönelik bulgular: Babaların çocukları ile ilişkilerinin eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre analiz sonuçları Tablo 6 da verilmiştir.

Tablo 6. Babaların Çocukları ile İlişkilerinin Eşlerinin Çalışıp Çalışmaması Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

	Eşin çalışma durumu	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p	η^2
Çocukla İlişki (Toplam)	Ev hanımı	107	51,3271	9,65	-2,657	233	,008	0,03
	Çalışan	128	54,4453	8,33				

• Olumlu İlişkiler	Ev hanımı	107	20,2897	3,58	-1,839	233	,067	
	Çalışan	128	21,1328	3,42				
• Uyumsuzluk	Ev hanımı	107	18,4766	4,58	-1,424	233	,156	
	Çalışan	128	19,2500	3,73				
• Çatışma	Ev hanımı	107	12,5607	4,67	-2,715	233	,007	0,04
	Çalışan	128	14,0625	3,80				

Babaların çocukları ile olan ilişkilerinin eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre toplam puanlarda anlamlı şekilde farklılaştığı ($t=-2,657$ ve $p=,008$; $p<0,05$) Tablo 6’da görülmektedir. Ebeveyn çocuk ilişkileri alt boyutlarından “Olumlu İlişkiler” ve ($t=-1,839$ ve $p=,067$; $p>0,05$), “Uyumsuzluk” alt boyutlarında ($t=-1,424$ ve $p=,156$; $p>0,05$) eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı, “Çatışma” alt boyutunda ise ($t=-2,715$ ve $p=,007$ ve $p<0,05$) anlamlı bir farklılaşma olduğu Tablo 6’da görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada öncelikle okul öncesi dönemde (3-6 yaş) çocuğu bulunan babaların (235 baba) çocuklarıyla ilişkilerini yordayan değişkenler (özgüven ve yaşam doyumu) incelenmiştir. Babaların çocuklarıyla ilişkilerindeki değişimin %8’lik kısmının babaların özgüvenleri ve yaşam doyumları ile açıklamanın anlamlı olduğu görülmüştür. Yapılan analizde, yaşam doyumunun baba çocuk ilişkilerine katkı sağlamadığı ancak özgüvenin baba çocuk ilişkilerine negatif yönde düşük düzeyde ve anlamlı bir katkı sağladığı görülmüştür. Alanda yapılan taramalarda baba katılımını ya da baba çocuk ilişkisini babaların öz güvenlerine göre inceleyen çalışma bulgularına rastlanmamıştır. Ancak baba katılımının babaların öz yeterlik algılarından etkilendiği ve öz yeterlik algısı arttıkça çocuklarının yaşamlarında daha fazla katılım gösterdiklerine ilişkin bulgulara rastlanmıştır (Holmes ve Huston, 2010; Kwok ve diğ, 2012). Bu çalışmadan elde edilen özgüven yüksekliğinin baba-çocuk ilişkisini negatif yönde yorduyor olması bulgusunun çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Babaların büyük çoğunluğunun üniversite mezunu olması yüksek özgüvenli olmalarını sağlamış olabilir ancak öte yandan üniversite mezunu babalar daha yoğun ve tam zamanlı çalışan ve evde de işi ile ilgilenmesi gereken babalar olabilirler. O nedenle de çocukları ile ilişkileri daha düşük olmuş olabilir. Alanda yapılan taramalarda da yarı zamanlı çalışan babaların, tam zamanlı çalışan babalara oranla çocukları ile

ilişkilerinin anlamlı derecede yüksek olduğu bulgusunun elde edildiği görülmüştür (İvrendi ve Işıkoğlu, 2010; Ishii-Kuntz vd, 2004)

Bu araştırmada, babaların yaşam doyumunun baba çocuk ilişkilerine katkı sağlamadığı bulgusu elde edilmiştir. Alandaki çalışmalarda ise yaşam doyumunun baba çocuk ilişkileri ile pozitif yönde ilişkili olduğuna ilişkin bulgulara rastlanmıştır. Eggebeen & Knoester, (2001) tarafından yapılan çalışmada, babaların çocuk bakımına katılmalarıyla yaşam doyumları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu yani yaşam doyumunu yüksek babaların çocuklarının bakımına daha fazla katıldıkları bulgusu elde edilmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu; babaların yaşlarına göre “çatışma” alt boyutundaki puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulgusudur. 25-29 yaş grubunda olan babalar 35-39 ve 40-44 yaş grubunda olan babalara göre çocuklarıyla daha fazla çatışma yaşamaktadır. Benzer şekilde okul öncesi dönemde çocuğu olan babalarla yapılan pek çok çalışmada (Uzun ve Baran, 2019; Arabacı ve Ömeroğlu, 2013; Özkan, 2014; Aksoy ve Tatlı, 2019; Kırman ve Doğan, 2017; Yuvacı, 2009) da yaşça büyük olan babaların çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler kurdukları bulgusu elde edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen genç babaların çocuklarıyla daha fazla çatışma yaşadığı bulgusu alanda yapılan çalışma bulgularını desteklemektedir. Castillo, Welch ve Sarver (2010) tarafından yapılan çalışmada da babaların yaşları arttıkça baba katılımlarının da arttığı bulgusu elde edilmiştir. Öte yandan alanda yapılan çalışmalar arasında babaların yaşının çocuklarıyla ilişkilerinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı bulgusunu elde eden çalışmalar (Çatıkkaş ,2008; Gözübüyük ve Özbey ,2020) olduğu da görülmüştür. Babaların yaşlarına göre çocuklarıyla iliklerinin incelendiği çalımalarda farklı bulguların elde edilmiş olması çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklanmış olabilir.

Babaların çocuklarıyla ilişkilerinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara bakıldığında puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre babaların öğrenim düzeyine göre çocukları ile ilişkileri farklılaşmamaktadır. Alanda yapılan taramalarda da babaların çocuklarıyla ilişkilerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koyan çalışmalar (Gözübüyük ve Özbey (2020; Özkan (2014) olduğu gibi, babaların öğrenim düzeyi arttıkça çocuklarıyla ilişkilerinin de daha iyi düzeye geldiğini ortaya koyan (Aksoy ve Tatlı ,2019;

Kırman ve Doğan, 2017; Mwoma, 2009; Sımsıkı ve Şendil, 2014; Uzun ve Baran, 2019 ;Yoshida, 2012), araştırma bulguları da bulunmaktadır.

Bu konuda yapılan diğer araştırmalara da bakıldığında babaların öğrenim düzeylerine ilişkin farklı bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Babaların eğitim düzeyi arttıkça çocuklarıyla olan ilişkilerinin olumlu yönde etkilendiği yadsınamaz bir gerçektir fakat öğrenim düzeyi iyi olmayan babalar da kendilerini farklı alanlarda geliştirerek çocuklarıyla olumlu ilişkiler kurabilmektedir.

Bu araştırmanın bir diğer bulgusu da; babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre çocuklarıyla ilişkilerinin farklılaşmadığı bulgusudur. Arabacı ve Ömeroğlu (2013), yaptıkları araştırmada çok sayıda çocuğa sahip olan anne-babaların çocukları ile iletişimlerinin, az sayıda çocuğa sahip olan ailelere göre daha zayıf olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2007), tarafından yapılan araştırmada 2 çocuğa sahip babaların babalığa yönelik ilgi puanları 3 ve üzeri çocuğa sahip babaların puanlarından oldukça yüksek olduğu ve bu sonuçlara göre babaların 2 çocuktan sonra babalığa yönelik ilgisinin azaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Telli ve Özkan (2016) yaptıkları çalışmada çocuk sayısı arttıkça babalık rolü algısının azaldığı ve arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde pek çok çalışmada çocuk sayısı arttıkça babaların babalık rolü algılarının düştüğünü gösteren çalışmalar yer almaktadır (Güzel ve Tüfekçi, 2021; Kuruçırak 2010; Poyraz 2007; Şahin ve Demiriz 2014)

Literatürde konuyla ilgili yapılan çalışmalarda farklı bulgulara ulaşılmıştır. Yurt dışında yapılan çalışmalarda da çocuk sayısı arttıkça babaların çocuklarıyla ilgilenmelerinin olumsuz etkilendiği baba katılım düzeyinin düştüğü bulgusu elde edilmiştir (Mehall, Spinrad, Nancy, & Gaertner, 2009). Alanda yapılan incelemede farklı bulgular elde eden çalışmalar olduğu da görülmüştür. Ishii-Kuntz, ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan çalışmada çocuk sayısı ile baba katılımı arasında pozitif bir korelasyon olduğu yani çocuk sayısı arttıkça baba katılımının da arttığı bulgusu elde edilmiştir. Baba katılımının çocuk sayısına göre incelendiği çalışmalarda farklı bulguların elde edilmiş olması, babaların sahip olduğu diğer özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir. O nedenle diğer değişkenlerin kontrol altına alındığı çalışmalar yapılarak çocuk sayısı değişkenine ilişkin araştırmalar geliştirilebilir

Babaların, eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre çocuklarıyla ilişkilerine bakıldığında; eşleri çalışan babalarla eşleri ev hanımı olan babalar arasında eşleri çalışan babalar lehine anlamlı fark olduğu

bulgusunun elde edildiği görülmektedir. Alt boyutlardaki karşılaştırmalara bakıldığında “olumlu ilişkiler” ve “uyumsuzluk” alt boyutlarında babaların çocukları ile ilişkileri eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Ancak “çatışma” alt boyutunda babaların çocukları ile ilişkileri eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Hem toplam puanlarda hem de çatışma boyutunda anlamlı farklılaşmanın eşi çalışan babalar lehine olduğu görülmüştür. Yani eşi çalışan babaların çocukları ile ilişkilerinin daha yoğun olduğu, çocukları ile daha fazla ilgilendikleri ve daha fazla çatışma yaşadıkları anlaşılmaktadır. Geçmişte daha çok annelerle ilişkilendirilen çocuğun bakımı ve çocuğa duygusal destek sağlama görevini eşlerinin çalışması nedeniyle artık babalar da üstlenmektedir (Pekkarakaş, 2010). Babaların çocuğun bakımında ve gelişiminde sorumluluklarının artmasıyla birlikte baba çocuk ilişkileri de artış göstermiştir (Kırman ve Doğan 2017)

Sonuç olarak; özgüveni yüksek ve genç ve çok çocuklu olan babaların çocuklarıyla ilişkilerinin daha düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Bu farklılıkların daha kapsamlı incelenmesi, özellikle çalışma grubunun bazı özelliklerinin kontrol altına alınarak (eğitim, çalışma durumu gibi) çalışmaların yapılarak sonuçların karşılaştırılması önerilebilir. Çocuklarının gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmak baba-çocuk ilişkisini olumlu yönde etkileyeceği için baba eğitim programlarının daha fazla uygulanması, okul öncesi eğitim kurumlarında baba katılımını destekleyen çeşitli etkinlikler düzenleyerek babaların çocuklarıyla daha fazla ve kaliteli vakit geçirmesinin sağlanması yararlı olabilir

Kaynakça

- Aksoy, A. B., ve Kılıç, Ş. (2009). Asya Kültürlerinde Ebeveynlik Stilleri ve Uygulamaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2).
- Aksoy, A. B. ve Tatlı, S. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Çocuklarıyla Olan İlişkileri İle Babalık Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-22.
- Aktürk, F. M. (2015). *Çocukları okul öncesi eğitime devam eden (5 yaş grubu) ebeveynlerin ana baba tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arabacı, N., Ömeroğlu, E. (2013). 48-72 Aylık Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocukları İle İletişimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 41-53.

- Bandura A.(1994) Self-efficacy. In: Ramachaudran V, editor. *Encyclopedia of Human Behavior*. New York: Academic Press; 1994. p. 71-81.
- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
- Berk, L.E. (2013). *Infants and Children [bebekler ve çocuklar]* 7. Basomdan çeviri. Çev.editörü. Nesrin Işıkoğlu Erdoğan) Ankara: Nobel Yayınnevi
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Castillo, J., Welch, G., & Sarver, C. (2010). Fathering: The Relationship Between Fathers' Residence, Fathers' Sociodemographic Characteristics, and Father Involvement. *Matern Child Health Journal*, 1342-1349.
- Chin, R., Hall, P. ve Daiches, A. (2011). Fathers' experiences of their transition to fatherhood: A metasynthesis. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 29(1), 4-18.
- Clerkin, S. M., Marks, D. J., Policaro, K. L., & Halperin, J. M., (2007). Psychometric Properties of the Alabama Parenting Questionnaire-Preschool Revision. *Journal of Clinical and Adolescent Psychology*. 36(1), 19-28.
- Connell,C. M., & Prinz,R. J. (2002). The impact of childcare and parent-child interactions on school readiness and social skills development for low-income African American children. *Journal of school Psychology*, 40(2),177-193
- Crespi, I. ve Ruspini, E. (2015). Transition to fatherhood: New perspectives in the global context of changing men's identities. *International Review of Sociology*, 25(3), 353-358.
- Czymoniewicz-Klippel, M. T. (2019). Parenting in the context of globalization and acculturation: Perspectives of mothers and fathers in Siem Reap, Cambodia. *Childhood*, 26(4), 525-539.
- Çalışandemir, F. (2020). *10. bölüm .Çocuk ve Aile. (Çocuk hakları içinde)*. Ed. Münevver Can Yaşar. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Çatıkkaş, K. T. (2008). *Okul Öncesi Eğitime Babaların Katılım Düzeyleri İle İlgili Değişkenlerin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- David J. Eggebeen , Chris Knoester. does Fatherhood Matter for Men? *Journal of Marriage and Family*. 63(2)381-393 <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00381.x>
- Dempsey, D. ve Hewitt, B. (2012). Fatherhood in the 21st century. *Journal of Family Studies*, 18(2-3), 98-102.
- Dick, G. L. (2011). The changing role of fatherhood: The father as a provider of selfobject functions. *Psychoanalytic Social Work*, 18(2), 107-125.

- Eggebeen, D. J., Knoester, C. (2001). Does Fatherhood Matter For Men. *Journal of Marriage and Family*, 381-393.
- Fatih, K. A. R. A., Sabriye, U. Ç. A. N., Güzel, A. (2017). Babaların bebek bakımı konusundaki özgüvenleri ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 92-96.
- Gözübüyük, A. (2020). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Motivasyon Düzeyleri ile Baba Çocuk İlişkisi ve Bağlanma Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gözübüyük, A., Özbey, S. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Motivasyon Düzeyleri ile Baba-Çocuk İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 23-37.
- Güzel, H.ve Tüfekçi, A. (2021). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Babaların Baba Çocuk İlişkileri ve Babalık Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Gaziantep İli Örneği. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi* 11(2), 463-489
- Holmes, E. K., & Huston, A. C. (2010). Understanding positive father–child interaction: Children’s, fathers’, and mothers’ contribution. *Fathering*, 8(2), 203–225.
- Holloway, S.D.,Suzuki,S.Yamamoto,Y. Ve Behrens,K.Y. (2005) Parenting Self-Efficacy Among Japanese Mothers. *Journal of Comparative Family Studies*. December 61-76 .DOI: 10.3138/jcfs.36.1.61
- Hortaçsu, N. (2012). *İnsan ilişkileri*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Ishii-Kuntz, Masako, Makino, K., Kato, K., & Tsuchiya, M. (2004). Japanese Fathers of Preschoolers and Their Involvement in Child Care. *Journal of Marriage and Family*, 779-791.
- Johansson, T. (2011). Fatherhood in transition: paternity leave and changing masculinities. *Journal of Family Communication*, 11(3), 165-180.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kırman, A., & Doğan, Ö. Z. C. A. N. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(1), 28-49.
- Kuruçırak, Ş. (2010). *4-12 aylık bebeği olan babaların, babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kwok, S. Y., Ling, C. C., Leung, C. L., & Li, J. C. (2012). Fathering self-efficacy, marital satisfaction and father involvement in Hong Kong. *Journal of Child and Family Studies*, 22(8), 1051-1060.

- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement. *Marriage and Family Review*, 29(2-3), 23-42
- Luszczynska, A., Gutierrez-Dona, B. ve Schwarzer, R. (2005). General selfefficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40 (2), 80-89.
- Mehall, K. G., Spinrad, T. L., Nancy, E., & Gaertner, B. M. (2009). Examining the Relations of Infant Temperament and Couples' Marital Satisfaction to Mother and Father Involvement: A Longitudinal Study. *Fathering*, 23-48.
- Mwoma, B. T. (2009). *Paternal Involvement In Children's Education: An Implication Of Children's Performance At Preschool In Gucha District Kenya* (Unpublished Master's Thesis). Kenyatta University, Kenya.
- Pekkarakaş, E. (2010). *3-6 Yaş Çocukların Babalarının Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Eğitime Katılım Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Poyraz, M. (2007). *Babaların babalık rolünü algılamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Santrock, J.W.(2011). *Life-Span Development [Yaşam Boyu Gelişim]* 13. Basımdan çeviri. Çev.Editörü. Galip Yüksel . Ankara:Nobel Yayınevi
- Seçer, Z., Çeliköz, N., & Songül, Y. A. Ş. A. (2007). Bazı kişisel özelliklerine göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların babalarının babalığa yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 425-438.
- Şahin, H., & Demiriz, S. (2014). Beş Altı Yaşında Çocuğu Olan Babaların, Babalık Rolünü Algılamaları İle Aile Katılım Çalışmalarını Gerçekleştirmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181(181), 273-294.
- Telli, A. A., & Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 6(2), 127-134.
- Uyanık, Ö., Kaya, Ü. Ü., Kızıltepe, G. İ., & Yaşar, M. C. (2016). An Investigation of the Relationship Between Fathers and Their Children at Preschool Level. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 515-531.
- Uzun, H., & Baran, G. (2019). Babaların Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarıyla İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47-60.
- Üstün, E.Y. (2010). *Etkili aile-okul-toplum ilişkileri*. [family-school-community' Effective relations] In F. Temel (Ed.), *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım*

çalışmaları[Family participation studies in family education and early childhood education] (pp.229-245), Ankara: Anı Publication

Yoshida, A. (2012). Dads Who Do Diapers: Factors Affecting Care of Young Children by Fathers. *Journal of Family Issues*, 451-477.

Yuvacı, M. (2019). *Baba Katılımı ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Yetkinlik ve Davranış Problemleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.

Zeybekoğlu, Ö. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2), 297-328.

Summary

Despite being one of the most important people in child development, the role of the father in child development and the father-child relationship have been ignored for many years. Being a good parent takes time and effort. It should not be forgotten that the quality of the time that parents spend with the child, which is an important factor in the development of children, is more important than the amount. Studies indicate that supportive parent-child relationships in the family have many benefits. These are features such as the development of a sense of family belonging in children, self-confidence, emotional development, social and academic success, and the development of communication skills. For many years, little attention has been paid to the role of the father in the family and child development and the father-child relationship, and the influence of fathers in the child's life has been ignored.

It has been observed that parents who had warm and reassuring interactions with their own parents during childhood became self-confident and able to establish warm and reassuring relationships with their own children when they reached adulthood. The existence of various research results and theoretical information on the effects of parent-child interactions on parental self-confidence and parental self-confidence in relationships with children during childhood constituted the starting point of this research. In this study, it was aimed to examine the relationships and self-confidence and life satisfaction of fathers who have children in the preschool period (3-6 years old). In line with this general purpose, answers to the following questions were sought.

1. Do fathers' self-confidence and life satisfaction predict their relationship with their children?

2. Does the relationship of fathers with their children differ according to their age, education level, region of birth, whether the spouse works or not, and the number of children?

Method

In this study, descriptive and relational survey models, which are among the general survey models, were used. Survey models are approaches that aim to describe the past and present situation as it is. The individual or objects within the scope of the research subject are tried to be defined as they are in their own conditions. The researcher does not make any effort to change or influence these individuals or phenomena in any way. It is important to properly determine what you want to know. In this study, descriptive surveys were carried out by determining their self-confidence, life satisfaction and the characteristics of their relationships with their children of fathers who have children in the pre-school period; On the other hand, relational surveys were also included by investigating whether self-confidence, life satisfaction and demographic variables predict father-child relationships.

The study group of the research consisted of 235 fathers who had children in the pre-school period and volunteered to participate in the study. More than half (52.3%) of the fathers in the study group were married between the ages of 25-29. The number of fathers married after the age of 35 is 13. Approximately 75% of the fathers in the study group became fathers between the ages of 25 and 34. More than half of the fathers are university graduates, with two children, living in the city center and their spouses are working.

The data of the research; Personal information form, Self-Confidence Scale, Life Satisfaction Scale, Parent-Child Relationship Scale (Father Form) were collected. The data of the research were collected electronically. In order to investigate the differences according to the independent variables of the study, t-test for pairwise comparisons and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) for multiple comparisons were used. Regression Analysis was used to analyze the predictors of the parent-child relationship.

Findings

In this study, first of all, the variables (self-confidence and life satisfaction) that predict the relationships of fathers (235 fathers) who have children in the preschool period (3-6 years) with their children were examined. It was seen that 8% of the change in fathers' relationships with their children was explained by fathers' self-confidence and life satisfaction. In this study, it was found that fathers' life satisfaction did not contribute to father-child relationships.

Another finding from this study; It is a finding that there is a statistically significant difference between the scores in the "conflict" sub-dimension according to the age of the fathers. Fathers in the 25-29 age group experience more conflict with their children than fathers in the 35-39 and 40-44 age group. Similarly, in many studies conducted with fathers who have children in the preschool period (Uzun ve Baran, 2019; Arabacı ve Ömeroğlu, 2013; Özkan, 2014; Aksoy ve Tatlı, 2019; Kırman ve Doğan, 2017; Yuvacı, 2009), it has been found that older fathers have more positive relationships with their children.

When the findings about whether the relationship of fathers with their children differ according to their education levels, it was found that there was no statistically significant difference between the scores. In other words, according to the findings obtained from this study, fathers' relationships with their children do not differ according to their education level. Another finding of this research is; It is the finding that fathers' relationships with their children do not differ according to the number of children they have. Considering the relationship of fathers with their children according to whether their spouses work or not; It is seen that there is a significant difference between fathers whose spouses are working and whose spouses are housewives, in favor of fathers whose spouses are working. When we look at the comparisons in the sub-dimensions, in the sub-dimensions of "positive relations" and "incompatibility", the relations of fathers with their children do not differ significantly according to whether their spouses work or not. However, in the "conflict" sub-dimension, it was observed that fathers' relations with their children differed significantly according to whether their spouses were working or not. It was observed that the significant difference in both total scores and conflict dimension was in favor of working spouses. In other words, it has been understood that fathers whose spouses are working have more intense relations with their children, they are more interested in their children and they experience more conflicts.

ETİK BEYAN: " Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Babaların Özgüven ve Yaşam Doyumlarının Çocukları ile İlişkilerine Yansımaları " başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik araştırmalar Etik Kurulu'ndan 02.06.2022 tarih ve 2021/252 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabak tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. "